

Opleidingsprogramma seksuele gezondheid bij lvb

INSPIRATIEDAG

EENMALIGE ONTMOETING MET ALLE DEELNEMERS OP LOCATIE; KICK-OFF VAN HET SCHOLINGSPROGRAMMA, KENNISMAKING MET ELKAAR, UITWISSELING VAN KENNIS EN INSPIRATIE.

BASIS

1. DE SEKSUELE ONTWIKKELING BIJ MENSEN MET EEN INTELLECTUELE BEPERKING
2. PRATEN OVER SEKS: HOE DOE JE DAT
3. MOTIVERENDE GESPREKSVOERING

SPECIALISTISCH

1. PARAFIELE STOORNISSEN EN AFWIJKENDE SEKSUALITEIT
2. RISICOTAXATIE, DELICTANALYSE EN RISICOMANAGEMENT
3. SYSTEMISCH WERKEN BIJ SGG
4. PSYCHOFARMACOLOGISCHE INTERVENTIES BIJ SGG

Basis Opleidingsprogramma

1 - DE SEKSUELE ONTWIKKELING BIJ MENSEN MET EEN INTELLECTUELE BEPERKING

WAT KOMT AAN BOD

- Het continuüm van seksualiteit: van gezonde seksualiteit (vrijheid & plezier) tot ongezonde seksualiteit (onvrijheid, spanning en/of geweld).
- Hoe verloopt een 'normale' seksuele ontwikkeling? Wat is daarvoor nodig in fysieke, cognitieve, emotionele en relationele zin? En wat verloopt daarin anders bij mensen met een intellectuele beperking?
- Wat is de invloed en de rol van cultuur bij de seksuele ontwikkeling, en hoe kom je erachter hoe de culturele achtergrond van de cliënt hem of haar beïnvloedt qua seksualiteit? En hoe werkt dit door in hoe seksualiteit besproken kan worden met de hulpverlener?
- Cliënten zijn kwetsbaar voor zowel slachtoffer- als daderschap van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Hoe beïnvloedt slachtofferschap van seksueel misbruik de seksuele ontwikkeling? Welke gevolgen kan dit hebben? En wat is de impact van daderschap op de cliënt zelf, hoe kom je daar achter?
- Inclusief TOOLS (vragenlijsten, interviews zoals de SKKAAT-R, seksuele levensloop) om de seksuele ontwikkeling van een cliënt in kaart te brengen.

HOE DOEN WE DAT

Presentatie (theorie) afgewisseld met ervaringen van de deelnemers. Deelnemers doorlopen deze module aan de hand van één casus uit hun eigen praktijk, waarop de besproken theorie meteen toegepast wordt.

- Online bijeenkomst van 2 uur.

Basis Opleidingsprogramma

2- PRATEN OVER SEKS: HOE DOE JE DAT?

WAT KOMT AAN BOD

Praten over seks; waar praat je dan eigenlijk over? Verschillende aspecten van seksualiteit komen aan bod, van fysieke en fysiologische aspecten (de seksuele responscyclus) tot aan genderidentiteit, seksuele voorkeur, de betekenis van seks en overtuigingen.

In deze module is uitgebreid aandacht voor de taboes en vaak onbesproken ervaringen van cliënten rondom seksualiteit. Deelnemers reflecteren op eigen taboes en normen en waarden over seksualiteit. Hoe spelen deze een rol in het contact met de cliënt over seks? Hoe is de basishouding in contact? Hoe laat je de beleving en overtuigingen van de cliënt bestaan, naast die van jezelf?

We bespreken wat we weten over effectieve attitudes in contact met cliënten en specifiek in contact met cliënten die problemen hebben met seks. Hoe pas je dit toe? Hoe herken je tegenoverdracht bij jezelf, en hoe hanteer je dit (zelf en samen met collega's)?

Enkele gesprekstechnieken en aspecten uit de cognitieve gedragstherapie komen aan bod, zoals oordeelsvrij en gericht doorvragen, en het analyseren van gevoelens en gedachten via een G-schema.

HOE DOEN WE DAT

Gezamenlijk: inbreng van de deelnemers is gewenst en gevraagd wordt om voor te bereiden:

- welke ervaring heeft de deelnemer met het bespreken van seks met cliënten;
- hoe heeft de deelnemer dit ervaren;
- wat de deelnemer lastig, spannend, interessant of juist goed vindt gaan;
- waarop wil de deelnemer op reflecteren.

Hier omheen worden theorie en enkele CGT-technieken gepresenteerd.

- Online bijeenkomst van 3 uur.

Basis Opleidingsprogramma

3 - MOTIVERENDE GESPREKSVOERING

WAT KOMT AAN BOD

Wat is motivatie? Wanneer is iemand gemotiveerd en -net zo belangrijk om te weten als hulpverlener- waarvoor is iemand gemotiveerd? Hoe kom je daar achter? Hoe gebruik je de interactie met de cliënt om motivatie aan te wakkeren?

De uitgangspunten en basistechnieken van motiverende gespreksvoering komen aan bod. Hoe gebruik je dit om cliënten in beweging te brengen, om hun seksuele en relationele gedrag in de eerste plaats te onderzoeken en te bespreken, en mogelijk ook te veranderen? Hoe ga je om met weerstand, ontkenning en vermijding?

Wat zegt het de hulpverlener als de cliënt helemaal niet over seksualiteit wil praten? Hoe kom je er dan toch achter of er nare ervaringen of problemen zijn op het vlak van seksualiteit? En hoe kom je in gesprek als je al weet dat die problemen er zijn, bijvoorbeeld door meldingen van seksueel grensoverschrijdend gedrag?

HOE DOEN WE DAT

Motiverende gespreksvoering wordt gepresenteerd en de toepassing hiervan wordt in rollenspelen gedemonstreerd. Er is ruimte voor oefengelegenheid, waarbij de deelnemer de rol van cliënt of de therapeut aanneemt in een rollenspel. Dit om in de praktijk te leren hoe je discrepantie creëert tussen het gedrag van een cliënt en zijn/haar eigenlijke behoefte en hoe bijvoorbeeld omgegaan kan worden met weerstand.

- E-learning 3 uur en Online bijeenkomst van 2 uur.

Specialistisch Opleidingsprogramma

1 - PARAFIELE STOORNISSEN EN AFWIJKENDE SEKSUALITEIT

WAT KOMT AAN BOD

Besproken wordt wat een parafilie is, en wat het verschil is tussen een parafilie -een zogenaamde 'afwijkende' seksuele voorkeur- en een parafiele stoornis. Wanneer is een seksuele voorkeur of seksueel gedrag eigenlijk afwijkend, en wanneer ook niet? Wie bepaalt dat?

De parafiele stoornissen -zoals opgenomen in de DSM- worden allen besproken. Er wordt ingegaan op hoe een 'afwijkende' seksuele voorkeur ontstaat, hoe aanleg en leerervaringen daarbij een rol spelen. Daarnaast is er aandacht voor hyperseksualiteit: wat wordt daarmee bedoeld?

Tot slot wordt stilgestaan bij wat de hulpverlener kan en wil met parafilieën in de behandeling van cliënten.

HOE DOEN WE DAT

Presentatie van theorie over parafilieën en afwijkende seksualiteit en daarop volgend een casusbespreking. Er wordt ruimte gecreëerd voor inbreng van casuïstiek door de deelnemers; gepoogd wordt om bij elke parafiele stoornis een praktijkvoorbeeld met elkaar te bespreken.

- Online bijeenkomst van 2 uur.

Specialistisch Opleidingsprogramma

2 - RISICOTAXATIE, DELICTANALYSE EN RISICOMANAGEMENT

WAT KOMT AAN BOD

Wat is risicotaxatie, wat kun je ermee (wat zegt het ons over een cliënt en diens risicofactoren) en wat kun je er ook niet mee? Inclusief bespreking van de ACUTE-2007: een op zedendelinquenten toegespitst risicotaxatieinstrument die toepasbaar is in de dagelijkse praktijk.

Wat is delictanalyse? Wat kan je in de dagelijkse praktijk met de uitkomst van een delictanalyse (delicttheorie) als begeleiding, sociotherapeut of vaktherapeut? Er wordt stilgestaan bij de uitingvormen van risicofactoren; hoe herken je gedrag als uitingvorm van een risicofactor, ook in niet-seksuele dagelijkse situaties?

Hoe krijgt de hulpverlener zicht op beschermende factoren? En wanneer is iets eigenlijk een beschermende factor voor de cliënt?

HOE DOEN WE DAT

Korte presentatie over wat risicotaxatie inhoudt. Vervolgens wordt geoefend met toepassing van de uitkomsten van delictanalyse en risicotaxatie aan de hand van een casus.

Aan de hand van casuïstiek en met door de deelnemers ingevulde ACUTE's worden dilemma's in de dagelijkse praktijk besproken; denk aan verloftoekenning en hoe daarbij risicomanagement (ook acuut) kan worden aangepast.

- Online bijeenkomst van 2 uur.

Specialistisch Opleidingsprogramma

3 - SYSTEMISCH WERKEN BIJ SGG

WAT KOMT AAN BOD

Een mini-introductie in systemisch werken, met aandacht voor de rol van het systeem bij seksueel grensoverschrijdend gedrag (zowel in stand houdende factoren als veelvoorkomende problemen zoals afwijzing na seksueel grensoverschrijdend gedrag). Hoe hanteer je dit in de behandeling?

Hoe krijgt de hulpverlener zicht op het netwerk van de cliënt? Hoe betrek je hen bij de behandeling en wanneer is dat eigenlijk wel en niet wenselijk? Hoe toets je risicovolle en ook beschermende invloeden, ook met het oog op verlot van cliënten?

Inclusief aanreiking van een netwerktool waarmee het netwerk van de cliënt systematisch in kaart wordt gebracht en betrokken bij de behandeling. De tool faciliteert het gesprek daarover met de cliënt, per fase van de behandeling.

HOE DOEN WE DAT

Korte presentatie over bovengenoemde onderwerpen. Van deelnemers wordt verwacht dat ze een casus meebrengen/paraat hebben, die ze kunnen inbrengen en aan de hand waarvan wordt gereflecteerd op systemisch werken.

- Online bijeenkomst van 3 uur.

Specialistisch Opleidingsprogramma

4 - PSYCHOFARMACOLOGISCHE INTERVENTIES BIJ SGG

WAT KOMT AAN BOD

Wanneer is farmacologische behandeling aan de orde bij seksueel grensoverschrijdend gedrag, en welke opties zijn er dan? Hoe grijpen verschillende medicijnen in op de seksualiteit van mensen en welke aspecten veranderen dus ook níét door medicatie?

En als medicamenteuze behandeling aan de orde is, wat heeft de hulpverlener dan verder nog te doen in risicomangement? Aan de hand van casuïstiek wordt hierover gesproken.

Er is ook aandacht voor situaties waarin medicatie juist géén goede optie is in de behandeling van zedendelinquenten. Ook hiervan worden praktijkvoorbeelden gegeven.

HOE DOEN WE DAT

Presentatie over voornoemde onderwerpen met ruimte voor inbreng en vragen van deelnemers.

- Online bijeenkomst van 2 uur.